

'Het orgel is de synthesizer van de Barok'

Interview | Organist Leo van Doeselaar voelt het als zijn plicht om orgelmuziek voor een groot publiek te spelen

'Huisorganist' Leo van Doeselaar wijdt zaterdag het pas gerestaureerde Maarschalkerweerdorgel van de Grote Zaal van het Concertgebouw in. 'Eerst deden anderhalf van de vier klavieren het nog maar.'

Van onze verslaggever
Jaco Mijnheer
ALKMAAR

Licht wrang klinkt het Van Covelens-orgel uit 1511 door de eikenhouten deur van de Alkmaarse Sint-Laurenskerk. In de kerk wordt gestudeerd voor het slotconcert van het Orgelfestival Holland. In de consistoriekamer ernaast zit organist Leo van Doeselaar (1954) uit te blazen. De afgelopen dagen was hij jurylid op het festival. En de volgende dag vertrekt hij alweer naar Berlijn, waar hij samen met de Italiaan examens gaat afnemen aan de Universiteit der Kunsten.

Komend weekeinde is Van Doeselaar de spil van een mini-festival rond het Maarschalkerweerdorgel in de Grote Zaal van het Concertgebouw in Amsterdam. De aanleiding voor dat evenement is de restauratie, precies tien jaar geleden, van dat orgel, een van de allerlaatste vrijwel intact gebleven concertorgels uit de jaren 1890.

Het was er zo slecht aan toe dat

Leo van Doeselaar in de kerk in Alkmaar.

FOTO GUUS DUBBELMAN - DE VOLKSKRANT

het alleen nog bespeeld werd tijdens uitvoeringen van Bach-Passionen.

'Maar eigenlijk kón het gewoon niet meer', zegt Van Doeselaar, drager van de officiële titel 'huisorganist van het Concertgebouw'. 'Toen ik in 1990 met het Concertgebouworkest een plaatopname maakte van de *Kammermusik Nr 7* van Hindemith, kon ik maar anderhalf van de vier klavieren gebruiken. Daarna is de restauratie met grote voortvarendheid aangepakt.'

Het Orgelconcert van Tristan Keuris, waarmee in 1993 het gerestaureerde orgel werd ingewijd,

al niet te schel. Van Doeselaar, die behalve organist ook pianist en fortepianist is: 'Het is heerlijk om in een concertzaal orgel te spelen - je kunt tempi hoger nemen en meer echt legato spelen. Voor de dynamiek is het als bij Horowitz: door te zoeken naar het zachtste pianissimo bereik je gemakkelijk een fortissimo-effect.'

Belangstelling voor orgel vooral groot in Azië

Om een lans te breken voor het romantische concertorgel nam Van Doeselaar onlangs een cd op met alleen maar stukken uit het eerste concertseizoen van het Trocadéro, de inmiddels afgebroken zaal die gebouwd werd voor de Parijse wereldtentoonstelling van 1878, met een orgel van de beroemde bouwer Cavaillé-Coll.

Van Doeselaar: 'De *Ad nos*-fantasie die ik zondag speel is daar door Liszt met Saint-Saëns, al maanden voordat die het concert zou geven, op de orgelbank helemaal ingeregistreerd. Het Maarschalkerweerdorgel is familie van dat instrument.'

Van Doeselaars enthousiasme wordt in Nederland nog maar door weinig musici gedeeld. Tegenwoordig komt de belangstelling vooral uit Oost-Azië: van de twaalf deelnemers aan het con-

cours in Alkmaar kwamen er zes uit Japan en Korea (allemaal vrouwen, trouwens) en de nieuwe eerstejaarsstudenten in Berlijn komen op één na allemaal uit Azië.

Toch is Van Doeselaar optimistisch. 'Het zijn de laatste restjes van een bepaalde mentaliteit onder meestal oudere musici, die gewoonweg nooit naar een orgel willen luisteren, alsof de muziek zelf niet prachtig is. Als ik een orgelrecital geef, laten sommigen niets van zich horen, alsof ik zó ook wel begrijp dat ze niet komen.'

Bij het publiek ligt dat anders. Elfhonderd man bij een recital in het Concertgebouw, zoals twee jaar gebeurde, is voor een organist eigenlijk onvoorstelbaar veel: 'Als ik dat aan buitenlandse collega's vertel geloven ze me niet.' Maar Van Doeselaar, die het orgel eerder 'de synthesizer van de Barok' en 'de juke-box van de Gouden Eeuw' noemde, wil meer.

Hij voelt het als een plicht om al dat prachtige repertoire te laten horen aan een groot publiek. De doorgaans onzichtbare organist hoeft echt niet altijd op een groot videoscherm, 'maar ik ben geen tegenstander van een paar monitortjes'.

Mini-orgelfestival met Leo van Doeselaar en Olivier Latry, Amsterdam, Concertgebouw. Radio Symfonie Orkest met concerten van Keuris en Poulenc (5 juli), lezing over het Maarschalkerweerdorgel (uitverkocht) en recital met werken van Franck, Schumann en Liszt (6 juli). Voor de cd Trocadéro zie www.bloomline.net.